

25
60119

„SUNRISE” ARTIKELENREEKS

(voor leden en belangstellenden)

Uitgave: Theosophical University Press, Pasadena, Calif.

Voor Nederland:

J. P. Brakel, Ananasstraat 98, Den Haag

De inhoud van dit blad bestaat uit vertaalde artikelen uit het tijdschrift „SUNRISE” dat uitgegeven wordt door de Theosophical University Press, Pasadena, Californië. Belangstellenden die deze vertalingen regelmatig wensen te ontvangen kunnen zich abonneren door storting van f 3.— op Postrekening 395300 t.n.v. J. P. Brakel, Anasstraat 98, Den Haag. Per jaar verschijnen ongeveer 10 nummers. Zij die zich voor het tijdschrift „SUNRISE” zelf interesseren kunnen een proefnummer aanvragen bij bovengenoemd adres.

S U N R I S E
-artikelenreeks.-

No.15

October 1959.

INHOUD:

De wijn en de lederen zakken

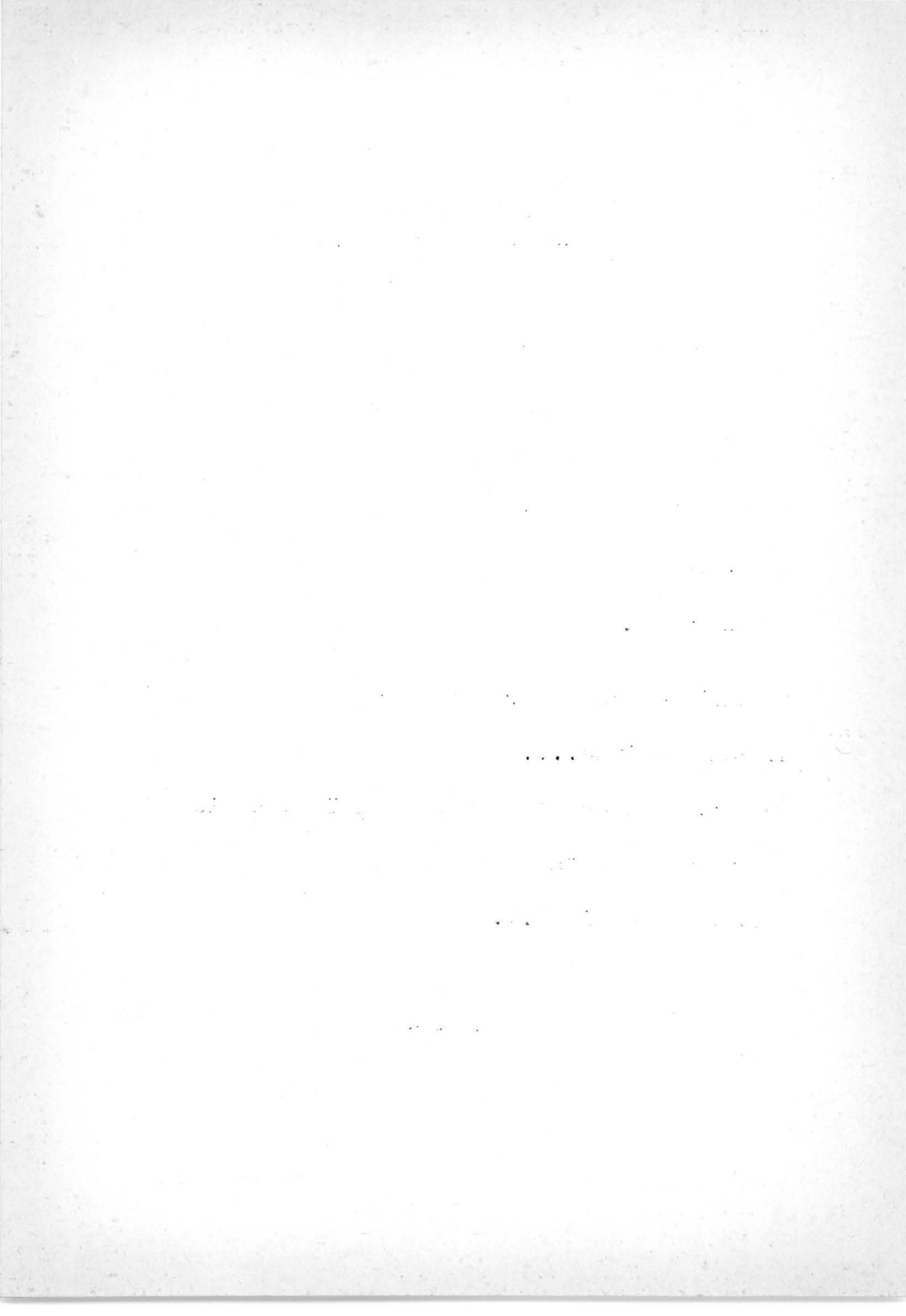
In den Beginne....

De Transcendentalisten over Reïncarnatie

De Roep om Synthese

Dogma Industrie N.V.

-o-o-o-

DE WIJN EN DE LEDEREN ZAKKEN.

De geschiedenis van de strijd, die de mens voert op zijn pad van groei, is een oud verhaal, vol van het leed van zijn mislukkingen, maar niettemin de geest ademend van de heldenmoed van allen, die streven. Aan de ene kant kwezelarij, hebzucht, slavernij van de ziel, zo niet van het lichaam; aan de andere kant hoogstaande zielen, die de knechtschap van zelfzuchtige vrees hebben verbroken en van zichzelf levende vaten voor de wijn der waarheid hebben gemaakt, opdat anderen moedig en sterk zouden worden.

De mens is geen nieuwe bewoner van deze globe; als een vonk van de universele Goddelijke Intelligentie is hij oneindig oud en oneindig wijs, want wie kan de ouderdom of de wijsheid van het Goddelijke meten? Wat de ontwikkeling van het ras betreft zijn we nog jong; maar zoals het kind moet leren zichzelf te voeden, moeten wij als rijpende mensen onder de drang der evolutie gewoonten, waaraan wij zijn ontgroeid, voor goed afleggen en voor onszelf gaan denken.

" En niemand doet nieuwe wijn in oude lederen zakken; anders zo zal de nieuwe wijn de lederen zakken doen bersten, en de wijn zal uitgestort worden, en de lederen zakken zullen verderven; maar nieuwe wijn moet men in nieuwe lederen zakken doen, en zij worden beiden tezamen behouden."

Wel mogen wij ons afvragen wat de gevolgen

zouden zijn, als aan het eind van deze woelige eeuw een handvol toegewijde mannen en vrouwen de wijn van hun aspiraties even vrij door hun gehele wezen zouden laten stromen, als de geestelijke wijn bij het eerste Avondmaal. Welk een dynamisch en verreikend gevolg zou dit hebben op het denken van de volgende en komende eeuwen.

Dingen van de geest kunnen niet worden gecatalogiseerd of voor eens en altijd op speciale plaatsen worden weggezet. Toch is eeuwenlang onze aandacht geconcentreerd geweest op geconserveerde ideeën en het verfraaien en het bewaren daarvan, daarbij vergetende dat ons elke dag een nieuwe portie ervaring wacht. Waarom kunnen we niet inzien dat geen enkel vat, hoe mooi ook gemaakt of versierd, de wijn der goden voor altijd kan bevatten!

Waar is dan wel de nieuwe wijn en waar zijn de nieuwe zakken om er mee gevuld te worden? Wij zijn de wijn en wij zijn de wijnzakken: de wijn der waarheid vloeit onophoudelijk uit ons hoger zelf door de wijngaard van ons bewustzijn, terwijl karma - de vrucht van al wat wij in het verleden zaaiden - de landman is, die op het juiste moment de druiven van vreugde en smart, van droefheid en blijdschap binnen brengt, waaruit wij voor elke dag een teug wijsheid kunnen persen. Hebben we het vertrouwen in onszelf verloren, in ons vermogen om te ontvangen en te geven? Wij maken grotendeels onze problemen zelf door onze mentale en emotionele twijfel aan wat wij werkelijk zijn. Tenzij wij leren onze versleten gedachten van vrees en twijfel aan onszelf op te ruimen, zullen we nooit de wijn van het innerlijk zelf ons leven voelen verwarmen en versterken.

Niet één van ons ziet zichzelf zoals anderen dat doen. We vergeten dat we zelden onze ingeboren mogelijkheden tonen, maar destemeer onze

eigenaardigheden, de gebarsten en gehavende wijnzakken. En wanneer we een ander gadeslaan, beseffen we dan wel dat diep in de schuilhoeken van zijn bewustzijn er een wijn van begrip kan zijn, heel wat zachter dan de onze, die geperst werd uit het leed van eeuwen? Laten we de wijnoogst van onze broeder niet beoordelen naar onze eigen beschimmelde zakken! Want in het hart van ieder menselijk wezen, dat de strijd voert tussen de hogere en de lagere impulsen, bevindt zich waarlijk een vlammende goddelijke essentie, ontsprongen aan dezelfde goddelijkheid, die een heelal geboren doet worden. Als we dit kunnen onthouden, zullen we weten dat, ongeacht wat een ander zegt of doet, hij iets van onmetelijke waarde bezit, dat alleen hij met anderen kan delen. Waarom is het dan zo moeilijk voor ons uitdrukking te geven aan onze meest innerlijke gevoelens?

Vertrouwen wekt vertrouwen; argwaan wekt argwaan en meer argwaan. Als we geen vertrouwen hebben in de Goddelijke stroom, die ons hier op aarde bracht, hoe kunnen we dan hopen ooit het goede vat te vervaardigen, dat ons in staat zal stellen het inzicht, dat we langzaam maar zeker in de lange cyclussen onzer aardse ervaringen hebben gedistilleerd, te ontvangen en met anderen te delen? Wanneer we te veel in beslag worden genomen door wat wij van onmiddellijk belang achten in onze eigen zaken, dan is dit alleen al automatisch een barricade voor de stroom van geestelijke kracht, die niet alleen uit ons hoger zelf, maar ook van hen komt wier streven het altijd is de heldenmoed in de mens op te wekken en aan te moedigen.

Laten wij bedenken dat allen, die hun medemensens zelfbewust willen helpen, op welk gebied van verantwoordelijkheid ook, deel hebben aan de hoogste dienende functie in de wereld. En

naar de mate dat wij dit inzien en in ware nederigheid onze pogingen om te dienen laten doordringen van de geest van onbaatzuchtigheid, naar die mate zal de stroom van aspiratie van ons naar anderen vloeien. Zoals de zon dagelijks onze aarde verwarmt en koestert, en licht en leven brengt aan alle volkeren op de aarde, zo zorgt ook de Natuur in haar weldadigheid voor de uitwisseling van spirituele levenskracht tussen de een en de ander.

Er is inderdaad een voortdurende stroming van levenskracht van melkweg naar atoom, van zon naar planeet, van mens naar mens, want het gehele leven is een deelgenootschap, een geven en een ontvangen in het eeuwenlange drama van de ontwikkeling van de ziel. "Geeft, dan zal U gegeven worden; een goedgevulde, aangestampde en geschudde overvolle maat.... want met dezelfde maat gij meet, zal U wedergemet worden."

-Actie en reactie, oorzaak en gevolg, geven en ontvangen: dit zijn geen afzonderlijke functies in de Natuur; zij zijn één, want de ware gever is de ontvanger van ongetelde zegeningen, en de ware ontvanger is hij die de volle maat van wat aan waardevols in zijn karakter aanwezig is aan anderen geeft. Niets gebeurt er of het treft, behalve hij die handelt, ontelbare anderen. Er is inderdaad een circulatie van atomen van de één naar de ander en van de aarde naar de zon, zodat wij, zoals de wetenschap ons zegt, de atomaire deeltjes van onze gehele constitutie niet alleen met onze tijdgenoten uitwisselen, maar met al degenen, die duizenden jaren geleden hebben geleefd. Als dit zo is, kunnen we dan niet inzien, dat we nu de kracht bezitten om de gedachtebronnen te beïnvloeden van hen, die onze aarde duizenden jaren na ons zullen bewonen?

Daarom is het onze hoogste plicht de natuurlijke circulatie van de wijn van aspiratie

ongehinderd in en uit te doen stromen, zodat ze anderen bereikt als wij van onszelf geven, en tot ons komt als wij van hen ontvangen.

-J.A.L.

vertaald uit:
Sunrise Augustus 1959.

IN DEN BEGINNE...

In verschillende tijden werden aan verschillende volkeren universele waarheden geopenbaard. In het begin was elk dezer openbaringen als een verblindend licht en de mens voelde de nabijheid van God, was zich bewust van ongeziene goddelijke wezens, die zijn gidsen en beschermers waren en van de aanwezigheid in hemzelf van een vonk, die verwant was aan de vlam die brandde op de altaar-steen des hemels. Maar de tijd verandert vele dingen en hoe veelomvattend de openbaring ook was en hoe zuiver de bron waaruit zij voortkwam, naarmate de eeuwen voorbij gingen verdween de oorspronkelijke inspiratie voor de mens, zoals een bergstroom zich verliest in het zand van de woestijn.

Daar waar de "stem van God" werd gevangen in formele godsdiensten hebben geloof en dogma er het hunne toe bijgedragen, dat de betovering van zijn klank teniet werd gedaan en met het voorbijgaan der jaren zijn de echo's van veel andere openbaringen zo goed als tot zwijgen gebracht; en als ze nog worden gehoord zijn zij blijven hangen als overblijfselen uit een tijd, toen de mens nog vreemde dingen geloofde omtrent zichzelf en de Natuur. Van tijd tot tijd leeft de belangstelling weer op voor deze overblijfselen van vroegere godsdiensten: mythen en legenden, folklore en sprookjes worden verzameld, maar zelden worden zij gezien als het materiaal, dat een nauwkeurig zij het fragmentarisch beeld kan geven van de ouverture van een of andere grote periode van kosmische openbaring.

Er zijn heel wat begrijpelijke redenen, waarom deze volks- en andere vertellingen niet zijn herkend als verborgen kruimels der oude waarheid,

ondanks het feit, dat de behandeling van het onderwerp uitgebreid is geweest. Tot de voornaamste studie-onderwerpen behoorden "Ideeën en Bijgeloof", "Traditionele gebruiken", "Traditionele verhalen" en "Volksgezegden". Dit soort onderzoek heeft zich jammer genoeg niet bezig gehouden met het grondpatroon van fundamentele waarheden, die achter de volksverhalen verborgen waren, maar was in hoofdzaak gericht op het nasporenen van overeenkomsten in denkbeelden en geloven. Toen legenden en mythen voor het eerst hun vorm kregen, werden zij door hen, die ze schiepen, gebruikt om uiting te geven aan hun opvattingen over de kosmische processen en via symbolen, verhalen en allegorieën brachten zij hun boodschap over. De betrekkelijk weinigen, die deze symbolen begrepen, konden ze vertolken; voor anderen waren ze niet anders dan bekoorlijke sprookjes. Maar de waarheid was er in aanwezig: het verhaal dat aldus omsluierd was heeft door de eeuwen stand gehouden en thans is het voor hem, die de betekenis er van ziet, even levend als het was in de tijd, toen het voor het eerst werd verteld.

Er zijn nog andere factoren, die tot verwarring bijdragen.- Het gebeurt zelden, dat deze oude verhalen een begin hebben, naar een hoogtepunt toegroeien en in een grootse climax eindigen. De gebeurtenissen, vooral die de geboorte van werelden en bevolkingen betreffen, hebben de eigenaardige gewoonte om schijnbaar plotseiling naar het uitgangspunt terug te keren of in elkaar te schuiven, zodat nauwelijks gehoopt kan worden op een geleidelijke ontwikkeling van de dingen. Dit kan te wijten zijn aan de tand des tijds en het telkens oververtellen van een verhaal, waardoor vreemde verdraaiingen kunnen ontstaan; ook is het mogelijk, dat aan de voorstelling van zaken opzettelijk een bepaalde

richting werd gegeven om zodoende te verbergen waar het eigenlijk om ging. Bovendien is het zo, dat de hele wereld van goede verhalen houdt, zodat het voornaamste doel van menig verhaal ontspanning en vermaak was.

Voor degene, die gaat delven in deze schat van materiaal, om het bewijs te krijgen, dat er een Heilige Wijsheid bestond, die aan de volkeren in overoude tijden bekend was, en dat overblijfselen daarvan nog steeds aanwezig zijn in het geloof en de gebruiken van bepaalde volksstammen, is het meest bevredigende terrein van onderzoek de "Traditionele Verhalen"; want daaronder vallen de mythen omtrent de schepping en de verschillende geweldige gebeurtenissen, die gewoonlijk met de geboorte van werelden in verband worden gebracht.

Wanneer men deze scheppings-verhalen met elkaar vergelijkt, spreekt daaruit op overtuigende wijze, dat zij, die deze verhalen oorspronkelijk vertelden, erkenden dat de aarde en zijn bevolkingen voortkwamen en geleidelijk vorm aannamen uit reeds bestaand materiaal. In de Edda uit de IJslandse overlevering bijvoorbeeld, kennen wij het verhaal van het ontstaan van de reus Ymir, uit wiens lichaam later de aarde werd gevormd. In Ginnungagap of "Al Ruimte" was een conflict gaande tussen elementale krachten, voorgesteld door Niflheim, het gebied van ijs en sneeuw en Muspelheim, het gebied van het elementaire vuur. Dit conflict maakte, dat de rijp en het ijs van Niflheim ging smelten en de neervallende druppels, die de vorm aannamen van een machtige reus, werden Ymir.

Als we ons tot het Griekse scheppingsverhaal wenden, zoals dat door de dichter Hesiodus werd gegeven, zien we dat Chaos de bron is, waaruit de aarde werd gevormd. Maar deze chaos was, volgens de oude traditie, niet een woeste ordeloze massa, maar werd beschouwd als de voorraadschuur van zaden uit vroegere perioden van openbaring,

zaden, die zich zowel tot levende wezens als tot dingen zouden ontwikkelen. Dit wijkt niet af van de Al Ruimte der Edda's, want Ruimte is geen ledig niets, maar is gevuld met nog niet geopenbaard LEVEN.

Uit Chaos kwam allereerst voort de geest van de liefde, Eros; en hoewel zijn vleugels op be-treurenswaardige wijze in het verloop van vele vele eeuwen werden bezoedeld, ligt er een weer-galozе schoonheid in deze opvatting van de Lief-de, als het eerste actieve beginsel in de evolu-tie van de aarde en de voorbereiding tot de mensen-rassen - een symbool van harmonie, even-wicht, en het nimmer eindigend streven van be-wuste wezens deze harmonie en dit evenwicht tot stand te brengen. Vervolgens verscheen Gaia, de robuste aarde, en nog later Ouranos (Uranus) en uit de vereniging van deze twee kwamen de Titanen voort.

Ouranos trachtte de loop der evolutie tot staan te brengen door zijn kinderen terug te werpen in de schoot van hun moeder, zodra zij geboren waren, maar werd zelf verslagen door zijn jongste zoon, Kronos. Het werk van voort-brenging ging door en de geschiedenis herhaalde zich met de kinderen van Kronos. Deze Griekse weergave duidt op verscheidene nietgeslaagde pogingen van de Aarde of de Natuur om zonder hulp een mensheid te scheppen. De voertuigen waren alsnog onvoorbereid en pas toen zij ge-schikte bodem vormden voor de "vonk" van Prome-theus, kon er een ras van mensen op aarde komen.

De goden waren inderdaad nauw met de mens ver-bonden. Getuige het geval van Deucalion en Pyrrha, die van de goden het bevel ontvingen een nieuw ras te stichten na het overleven van een "zond-vloed". Het schema is niet nieuw, evenmin als de geschiedenis van Noach, maar de bijzonder-heden verschillen al naar gelang de tijd en het

volk. De schakel met het goddelijke beperkt zich ook niet tot een door hen gegeven bevel: de goden worden afgeschilderd als wezens, die in letterlijke zin van zichzelf hebben gegeven om onze aarde en zijn kinderen te vormen. Herinner U de namen, die de planeten van ons zonnestelsel dragen en de oude opvatting, dat elk een rol heeft gespeeld bij het bouwen van de aarde.

Wanneer wij ons nu tot het Amerikaanse vasteland wenden, geeft de scheppings-mythe van Wichita veel stof tot nadenken, vooral in de namen der hoofdpersonen. Het was Man-nooit-op-Aarde-bekend, die alles schiep en toen hij de aarde had gevormd, schiep hij een man, wiens naam was Hij-Die-Licht-Kan-Voeren. Ook schiep hij een vrouw en haar naam was Helder-Stralende-Vrouw. Hoewel deze namen duiden op een toekomst van "geestelijke verlichting", verkeerden deze man en vrouw alsnog in duisternis. Toen kwam in de geest van Hij-Die-Licht-Kan-Voeren de gedachte op, dat hij een reis moest maken naar het Oosten en dat deed hij, en hij had vele vreemde avonturen. De mythe verhaalt hoe dag en nacht ontstonden en hoe andere beloften werden vervuld, die waren gedaan door Man-nooit-op-Aarde-bekend, die voortaan Weerspiegelende-man, de Zon, werd genoemd. Er waren nu meer mensen op aarde en Hij-Die-Licht-Kan-Voeren en Helder-Stralende-Vrouw werden hun onderrichters, hen lerende, hoe het kostbare koren moest worden gekweekt, hoe te jagen met pijl en boog en hoe verscheidene werktuigen, die de mens wel bezat maar niet wist te gebruiken, moesten worden gehanteerd.

Toen kwam de tijd, dat de man en de vrouw het volk moesten verlaten temidden waarvan zij hadden geleefd. Maar voor hun vertrek gaven zij de laatste instructies: hoe de mens komende gebeur-

tenissen kon voorzien; op welke wijze eerbied moest worden betuigd jegens de sterren en andere hemel-lichamen en vele andere dingen, die van belang waren om te weten. Helder-Stralende-Vrouw zei dat men haar zou kunnen zien na zonsondergang en in de avond zagen zij haar aan de hemel, want zij was de maan geworden. Hij-Die-Licht-Kan-Voeren vertelde het volk, dat hij vroeg in de morgen kon worden gezien, voor het daglicht en dat zijn naam voortaan zou zijn Eerste-Ster-zichtbaar-nadat-Duisternis-voorbij-is. Dit verhaal, op zo eenvoudige wijze verteld, laat er geen twijfel aan over, dat de oude Amerikaanse Indiaan geloofde, dat er Goddelijke beschermers waren, die voor het ras in zijn kinderstaat zorgden. Hij voelde tevens de verwantschap met Zon, Maan en planeten.

Alle volkeren hebben hun Bijbels gehad, en een diepgaande studie van het onderwerp zou een heel leven in beslag kunnen nemen. De heilige literatuur zelf, haar mythen en legenden, zelfs van de meest "primitieve" rassen, vervullen ons met eerbied voor de schoonheid van hun taal en de diepte van hun intuïtie. De merkwaardige overeenkomsten in de kosmische vertellingen onder geografisch en cultureel ver van elkaar liggende volkeren, is stellig meer dan toeval. Maar het schijnt dat de studie er van tot nu toe werd ingegeven door dezelfde geest, die ook de verzamelaars bezielde; in hoofdzaak werd aan de uiterlijke vormen van deze oude verhalen nauwkeurige aandacht besteed. Hopelijk zal men eenmaal gaan zoeken naar de ader, rijk aan archaische waarheid, die er in den beginne al de kern van vormde.

-Hazel Minot

vertaald uit:
Sunrise Augustus 1959.

DE TRANSCENDENTALISTEN OVER
REINCARNATIE.

In 1836 kwam een groep jongere Unitariërs, die in de innerlijke waarde van de mens durfden geloven, de goddelijkheid van de ganse Natuur en de voortzetting van het leven van de ziel na de dood, openlijk in verzet tegen het "doodse en kille Unitarisme" van hun Harvard medeleden en vormden de "Transcendental Club of America" met aan het hoofd Emerson, Hedge en Ripley. Ofschoon deze ideeën, die al heel lang geleden in India, Perzië en Griekenland en in later tijd door Kant en Goethe, Wordsworth, Coleridge en Carlyle werden onderwezen, helemaal niet nieuw waren, bleven ze toch in Europa eeuwen lang het bezit van de intellectuele elite. Maar nu, na wortel te hebben geschoten in de bodem van de Nieuwe Wereld, kwamen ze met buitengewone kracht tot bloei en namen de vorm aan van een ware kruistocht tegen elke vorm van tyrannie van de ziel, zowel als van het lichaam.

Het volgende Symposium, dat werd samengesteld uit de geschriften van deze kleine maar toegewijde groep, geeft hun diepe overtuiging weer, dat iedere ziel zijn oorsprong heeft in de Goddelijke Overziel en zo door middel van wedergeboorte een onbeperkte gelegenheid tot groei kan vinden.

-Red.

George Ripley: Er bestaat een groep mensen, die een omwenteling wenst in de gangbare filosofie van heden. Zij worden Transcendentalisten genoemd, omdat ze aan waarheden geloven, die het gebied van de uiterlijke zintuigen te boven gaan. Hun voornaamste gedachte is, dat de

stof door de geest wordt beheerst. Daarom beweren zij, dat de religieuze waarheid niet afhankelijk is van traditie of van historische feiten, maar dat ze een onfeilbare getuige heeft in de ziel. Ze geloven, dat er een licht is, dat ieder mens, die op de wereld komt, verlicht, dat ieder mens-zelfs de laagste in aanzien, de meest onwetende, de slechtste - het vermogen bezit om een geestelijke waarheid te onderkennen, als deze zich duidelijk manifesteert en dat de uiteindelijke beoordeling van alle morele vraagstukken niet ligt bij een jury van geleerden, een hiërarchie van goddelijke wezens of de voorschriften van een geloofsbelijdenis, maar bij het gezonde verstand van het menselijk ras.

James Russell Lowell: Emerson was een idealist in de Platonische betekenis van het woord, een spiritualist in tegenstelling tot een materialist. Zoals hij zegt, gelooft hij "zoals de wijze Spenser leert", dat de ziel zijn eigen lichaam vormt. Dit vooronderstelt natuurlijk de leer van een vóórbestaan, een leer, die ouder is dan Spenser, ouder dan Plato of Pythagoras, die zijn oorsprong had in India en zich een weg zocht via de Griekse filosofen, de Christelijke Kerkvaders en Duitse professoren, naar onze eigen tijd.

Ralph Waldo Emerson: Ik erken het onderscheid tussen een innerlijk en een uiterlijk Zelf; het tweevoudige bewustzijn, dat zich in dit feilbare, hartstochtelijke, sterfelijke zelf een verheven kalme, onsterfelijke geest bevindt, waarvan ik de krachten niet ken, maar ze is sterker dan ik, wijzer dan ik, nimmer keurde ze goed wat ik verkeerd deed; ik raadpleeg haar als ik twijfel, ze is mijn toevlucht als ik in gevaar verkeer, ik bid tot haar bij wat ik onderneem. Ik

kan haar vergelijken met het aangezicht van de Schepper, dat Hij Zijn kind toont. Het is juist het besef van deze diepte in de menselijke natuur, deze oneindigheid, die bij ieder mens die wordt geboren behoort, die een nieuwe waarde heeft gegeven aan de gewoonten om na te denken en de eenzaamheid te zoeken. In deze leer, zo is hij zich diep bewust, ligt de sleutel waardoor de woorden, die Christus sprak over het wezen van God, alleen goed en naar waarheid kunnen worden verklaard: "De Vader is in mij: Ik ben in de Vader, toch is de Vader groter dan Ik."

William J. Potter: Het is duidelijk, dat er sprake is van twee factoren bij de samenstelling van de menselijke natuur, een oneindige en een eindige, een geestelijke en een stoffelijke, een eeuwige en een tijdelijke. De eindige en tijdelijke factor manifesteert zich in die beperkingen en noodzakelijkheden, die ons worden opgelegd door ons aardse en stoffelijke bestaan... Het is mogelijk, misschien wel waarschijnlijk, dat de ziel altijd een of andere lichamelijke vorm en stoffelijke beperking zal hebben... nu eens deze dan die vorm aannemend - maar wel steeds in vorm vooruitgaand, naarmate de natuur meer de vrije hand wordt gelaten... en het levenspeil stijgt.

Maar boven alles wat veranderlijk is, onafhankelijk van alle begrenzingen van tijd en stof, buiten bereik van de toevallige en vergankelijke betrekkingen van het individuele bestaan, treedt in de menselijke natuur een andere factor op, waardoor ze een substantie tot zich trekt, die oneindig en eeuwigdurend is en daarmee bouwt ze haar bestaan op. Er is iets van het Absolute en Eeuwige in iedere mensenziel... iets, dat tijd en ruimte en de organische vorm te boven gaat en maakt, dat voor de ziel de

eeuwigheid eerder is een voortdurend ontvouwen van een eeuwig en onvernietigbaar levensprincipe dan de oneindige vermenigvuldiging van dagen en jaren.

Frederic Hedge: De eeuwige bestemming, die het geloof aan de ziel toeschrijft, vooronderstelt een eeuwige oorsprong... Dit was de theorie van de meest geleerde en scherpzinnigste van de Christelijke Kerkvaders. Van alle theorieën omtrent de oorsprong van de ziel lijkt mij deze de meest aannemelijke en daarom het meest in staat licht te werpen op de vraag over het komende leven... Ik geloof, dat een nieuw en lichamelijk organisme een essentieel deel zal uitmaken van de bestemming van de ziel.... de ziel is dezelfde.

Ralph Waldo Emerson: Het is het geheim van de wereld, dat alle dingen blijven bestaan en niet sterven, alleen een poosje uit het gezicht verdwijnen om naderhand terug te keren....Niets is dood: de mensen verbeelden zich maar, dat ze dood zijn en ondergaan schijn begrafenissen en treurige In Memoriam's en inmiddels staan ze, gezond en wel, uit het raam te kijken in een nieuwe en vreemde vermomming....

James Freeman Clarke: De moderne leer van de evolutie van lichamelijke organismen is niet compleet als we daarmee niet de idee verbinden van een parallel lopende evolutie van de geestelijke monade, waar iedere organische vorm zijn eenheid aan ontleent. Evolutie heeft dan pas een bevredigende zin, als we toegeven, dat de ziel ontwikkeld en opgevoed wordt, doordat ze door vele lichamen heengaat.

Amos Bronson Alcott: Het denkbeeld, dat de

talenten van een kind hun oorsprong hebben in de natuur en dateren van het ogenblik van de geboorte in zijn lichaam, lijkt een atheïsme, dat alleen een oppervlakkig metaphysische theologie, in een tijd als de onze, van zulk een geweldige kennis omtrent de natuur kan volhouden. "Ik zal mezelf er nooit toe kunnen brengen", zei Synesius, "te geloven, dat mijn ziel even oud is als mijn lichaam." En toch zijn we gewoon onze geboorte, evenals die van de kinderen die we dopen, te dateren op de dag van de komst van het lichaam... alsof tijd en ruimte de perioden van de onsterfelijke geest zouden kunnen aangeven.

Cyrus Augustus Bartol: In zekere zin werd ik geboren en moet ik sterven. In zekere zin houdt mijn woning mij vast; Uw baby ligt in zijn wiegje en Uw voorvaderen zijn in hun graf. Maar er is een Ik, dat al wat kluistert en gekluisterd wordt verwerpt. Vóór Abraham was, ben ik, ik heb de macht mijn leven af te leggen en het weer op te nemen. Ik ben mij bewust van "Eeuwige Voortplanting", dat ik ben, wat nooit in de wieg lag, en wat geen doodkist kan vasthouden, maar dat achter dit alles zit en glimlacht over wat werd voortgebracht en weer heengaat.

Ralph Waldo Emerson: We moeten onze bestemming afleiden uit de voorbereiding. We worden door instinct gedreven, onnoemelijk veel ervaringen, die van geen tastbare waarde zijn, te beleven en we zullen door veel levens moeten heengaan, voor we ze hebben verwerkt of uitgeput.

Henry D. Thoreau: We hebben ons op aarde gevestigd en zijn de hemel vergeten... De eeuwigheid, die ik in de natuur waarneem, voorspel ik voor mezelf ook.... Zoals de plantengroei van vorig jaar, sterft ook ons menselijk leven slechts

af tot aan de wortels en strekt zijn groene bladeren weer uit in de eeuwigheid....Mij dunkt, dat de havik, die zo hoog in de lucht zweeft en zo rustig en schijnbaar zonder moeite rondcirkelt, de kracht daartoe verworven heeft door in een vorig bestaan trouw als reptiel over de grond te kruipen.

Louisa M. Alcott: (in een brief aan een vriend):
Ik geloof, dat onsterfelijkheid is het gaan van de ziel door veel levens en ervaringen; en als die waarlijk worden beleefd, benut en gekend, werken ze mee voor het volgende, die allen rijker, gelukkiger en hoger worden, waarin slechts de ware herinneringen aan wat vroeger was, meegaan... Ik schijn me vroegere toestanden te herinneren en voel, dat ik daarin lessen heb geleerd, die ik sindsdien niet meer hier ben tegengekomen en als ik de volgende stap doe, hoop ik veel beproevingen, waarmee ik hier heb geworsteld, achter te laten, om wat meer verlicht verder te kunnen gaan. Dit is ook een verklaring voor het genie en de grote deugdzaamheid, die sommigen hier tonen. Ze zijn goed geslaagd in veel fasen van deze grote school en brengen nu in onze klas de deugd of de gaven mee, die hen groot of goed maken. De minder belangrijke zaken herinneren we ons niet. Ze vallen weg als kinderachtige kleinigheden en we voeren slechts de ware ervaringen met ons mee.

Charles C. Emerson: (broeder van Ralph Waldo):
Dat Homerus voor mij is als een morgen vol dauw, komt, omdat ook ik leefde in de tijd van Troje en in de uitgeholde schepen van de Grieken voer om de gedoemde stad te plunderen. De rozenvingelige dageraad, die de toppen van de Ida rood kleurde, het brede strand vol tenten, de Trojaanse gastheren in hun beschilderde wapenrusting

en de voortsnellende wagens van Diomedes en Idomeneus...., dat alles zag ik ook; mijn geest bezielde het lichaam van de een of andere naamloze Argive.... We vergeten, dat we versuft zijn door de slaapdrank van het heden.

Maar wanneer een levende snaar in de ziel wordt beroerd, als de tralies voor de vensters een ogenblik wegvallen, dan vinden we het lange en afwisselende verleden terug. We herkennen alles; niet langer zijn we kortstondige onedele schepsels; we maken ons meester van onze onsterfelijkheid en leggen de band tussen de bij elkaar horende elementen van ons aardse wezen.... Er is iets in de geest, dat niet verandert, dat nooit vermoeid raakt, maar altijd tot zichzelf inkeert en deel heeft aan de eeuwigheid van God.

Amos Bronson Alcott: Het leven is een stroom van geestelijke krachten. In elkaar eeuwig opvolgende getijden zoekt de stroom zijn weg door de kanalen om afwisseling te brengen in de harteklop en het perspectief der dingen. Uitgestrekte complexen van sympathieën, die veel verder reiken dan onze aardse ervaringen, trekken ons in hun sfeer en verbinden ons met andere werelden van leven en licht.... soms doorbreekt het geheugen de sluimer van vergetelheid en roept in de geest herinneringen op aan zijn afkomst en bestemming. Enkele overblijfselen van het vroegere bewustzijn overleefden en roepen onze voor-geschiedenis en ervaringen in het geheugen terug.... De geboorte is niet het begin van de geest, het leven is de herinnering of een opnieuw ontwaken van de geest. Alles wat we in het leven weten, is het ontwaken van wat reeds in ons is.

Ralph Waldo Emerson: De ziel is een emanatie van het Goddelijke, een deel van de Wereldziel, een straal van de bron van licht. Ze komt van

buitenaf in het menselijk lichaam als in een tijdelijk verblijf, straks vertrekt ze weer, ze dwaalt door hemelse dreven en komt weer terug om het te bezoeken....ze gaat over in andere verblijven, want de ziel is onsterfelijk.

Amos Bronson Alcott: Het opkomen van de levensster, die elders onderging....Onze hoop is even eeuwig als wijzelf....een nimmer eindigend en toch beginnend zoeken naar onze Goddelijkheid. De onverzadelijkheid van haar verlangens is een voorteken van de eeuwigheid van de ziel....Een nimmer eindigend en toch beginnend zoeken naar de Godheid in haar boezem; een eeuwigdurende poging om haar goddelijkheid eens te verwezenlijken....haar bron is hoger dan de sterren; haar pijlen zijn geroofd uit de wapenrusting van de hemel....Alle leven is eeuwig; er is geen ander; en alle onrust is slechts de worsteling van de ziel om zichzelf van haar ingeboren onsterfelijkheid te overtuigen.

-o-o-o-

Ik weet niet waar de wereld mij voor houdt, maar mijzelf schijnt het toe, dat ik slechts een knaap was, die speelde op het strand en zich vermaakte met het zoeken naar nog weer mooiere schelpen, nog weer gladdere stenen, terwijl de grote oceaan van waarheid nog onontdekt voor mij lag.

-Isaac Newton

vertaald uit:
Sunrise Augustus 1959.

DE ROEP OM SYNTHESE.

In de negentiende eeuw verdeelden de leerboeken de wereldgeschiedenis in een aantal tijdperken, beginnende met de Oudheid, gevolgd door de Middeleeuwen en zo voort tot de Nieuwste Geschiedenis. De historici waren het er algemeen over eens, dat de val van het West-Romeinse Rijk het einde der Oudheid en de aanvang van de Middeleeuwen markeerde: terwijl Columbus' ontdekking van Amerika werd aanvaard als de overgang naar een nieuw tijdperk, de Nieuwe Geschiedenis, die na een schitterende bloeiperiode met het uitbreken van de Franse Revolutie tot het begin van de Nieuwste Geschiedenis voerde. Natuurlijk berust deze eenzijdige opvatting van de geschiedenis op de egocentrische gedachte, dat tot dan toe het menselijk leven over de gehele aarde zich eenvoudig had ontwikkeld als een voorbereiding van onze eigen Westerse beschaving!

Hoe vleidend voor ons Westeralingen dit algemene beeld geweest moge zijn, het is nu, gelukkig, ruw verbrijzeld door de botsing met een opeenstapeling van feiten. Archeologische ontdekkingen brachten stap voor stap een hoog nodige herwaardering van oudere beschavingen, onder welke de Aziatische en Pre-Columbiaanse van Amerika, die lange jaren slechts een stiefmoederlijke behandeling hadden ondergaan. In het algemeen gesproken geloofden onze historici, dat de beschavingen, die het dynamisch karakter van de Westerse mens misten, hun inferioriteit bewezen doordat zij wegwijnden en stierven. Met het universeler worden van ons gezichtsveld bleek deze kijk echter wetenschappelijk steeds ondeugdelijker. Bovendien merkte men in onze eigen beschaving zekere tendenzen op, die de geschied-

kundigen treffend herinnerden aan die, welke de ondergang van vroegere culturen vooraf gingen. Tot onze eer gezegd, beginnen we onze Westerse volken en hun beschavingen te beschouwen als niet meer dan een der takken van de grote boom der mensheid.

We zien de culturele evolutie van de mensheid niet langer als een inspannende maar onafgebroken mars bergop, die altijd zal voortduren, maar beschouwen haar meer en meer als een kronkelende weg, waarbij elke cultuur-vorm, van zijn aanvang tot zijn einde, een in zichzelf volledige cyclus blijkt en toch deel uitmaakt van een oneindige groeispiraal. Juist zoals levende wezens, is een beschaving een eenheid van tegengestelde tendenzen; zij wordt geboren, volgroeit, wordt oud en sterft misschien, terwijl in andere delen van de wereld andere culturele centra kunnen opkomen. Gedurende lange tijdperken kunnen verschillende elkander overlappen en beïnvloeden door uitwisseling van godsdienstige voorstellingen, maatschappelijke gewoonten, kunsten en de algemene maatschappij-structuur, waarbij handel en oorlog de voornaamste contacten tot stand brengen.

In tijden waarin een beschaving jong is, groeit en een eenheid van tegendelen opbouwt, behoudt zij haar plasticiteit en het menselijk genie vindt ruimte om zijn vleugels uit te slaan. Maar als zij eenmaal haar hoogste strevingen heeft verwezenlijkt, verkeert de harmonie van tegendelen maar al te dikwijls in een conflict van tegenstrijdigheden. De zuiver verstandelijke activiteiten van de menselijke geest gaan zich door specialisering van de centrale cultuurgedachte verwijderen en spoedig is ontbinding het gevolg. Op verschillende critieke punten in de geschiedenis kunnen we dit opmerken. Het gebeurde o.a. toen de zogenoemde Oudheid overging in de Middeleeuwen; anders gezegd, toen de heidense beschaving

van Griekenland en Rome ineenstortte en het Christendom de overhand kreeg. Dit gebeurde natuurlijk niet plotseling. Een andere doorbraak had plaats in de 15e eeuw, toen de Renaissance de middeleeuwse gerichtheid op het hier-namaals verving en de monarchale integratie de feudale maatschappij-structuur opvolgde.

Gedurende de eeuwen, waarin de Romeinse legioenen zo ver uiteenliggende gebieden als Groot Brittannië en West-Azië binnenvielen en veroverden en volken van zo verscheiden mentaliteit onder de aegis van de Grieks-Romeinse cultuur brachten, zetten zij wetens of onwetens een door Alexander de Grote welbewust ingeleid proces voort - de samensmelting van de geestelijke en intellectuele begrippen van de klassieke Griekse wijsbegeerte met de mystiek religieuze denkbeelden van West-Azië. Deze samensmelting had alreeds de syneretistische religieuze en wijsgerige stelsels van het Hellenisme voortgebracht, die de uitgeleefde nationale godsdiensten rond de Middellandse zee vervingen, waarbij de geestelijke bewegingen, waarin de nieuwe denkbeelden gestalte kregen hun middelpunten hadden in de toenmalige grote steden, zoals Alexandrië, Athene en Rome.

In de loop der tijden wijzigden echter, onder de invloed van Rome, de Germanen en Kelten van West-Europa snel hun voorvaderlijke levenswijze, maar niet in staat zich de verfijnde intellectuele denkbeelden eigen te maken, die ten grondslag lagen aan het grote-stadsleven van het Romeinse Rijk en toen zij niets vonden om hun plaats in te nemen, verloren zij de leidende beïnvloeding belichaamd in hun voormalige godsdienststelsels. Meer dan al het overige kan dit de hoofdbron geweest zijn van de toenmaals algemene roep om een Heiland, die een voorlopig antwoord vond in de verschillende koningen uit die tijd,

die de naam Heiland droegen en in het besluit van de Romeinse senaat, toen die Keizer Octavius de titel van de Goddelijke Augustus verleende. Want de idee van een goddelijke keizer schijnt ontworpen te zijn om het synthetische beginsel te verschaffen dat eenheid kon brengen in de chaotische massa van kokende en gistende religieuze denkbeelden in die periode. Tenslotte bleek het het Christendom, dat uitgroeide tot een echte synthese, breed en eenvoudig genoeg om het begin van een nieuwe orde te scheppen en de grote massa een geestelijke toekomstverwachting te schenken, waarnaar zij leven kon. Een van haar voornaamste trekken was gedurende vele eeuwen een tendens de menselijke geest af te leiden van de ellende der wereldse omstandigheden door de gedachten te concentreren op een toekomstige zaligheid.

Als we een grote stap door de eeuwen doen en onze blik vestigen op de critieke toestand in de wereld van heden, dan zullen we verscheidene punten van overeenkomst ontdekken met de boven geschetste. Sinds de Renaissance periode is de geestelijke houding van de Westerse volken gewijzigd en onze aandacht heeft zich, na geconcentreerd te zijn geweest op de beloofde zaligheid in het hier-namaals, samengetrokken op het hier en het nu en wel zo sterk, dat verschillende godsdienstige secten letterlijk gepoogd hebben het Koninkrijk Gods op aarde te vestigen en vreselijke catastrofes hebben veroorzaakt. Toen de wetenschap uit haar doodslaap ontwaakte begon men de wereld te exploreren en ontdekte men nieuwe werelddelen; de kunsten vonden inspiratie in de eenvoudigste natuurlijke onderwerpen en zelfs de kerkelijke kunst beeldde hun personages realistisch af, een bewijs dat de kunstenaars geestelijke waarden in het dagelijkse leven zochten. Wijsbegeerte en wetenschap ont-

wikkelden zich tot onafhankelijke gebieden van denken - los en onderscheiden van de theologie, die daardoor zijn hoge positie als de geïnspireerde en beslissende autoriteit verloor. Dit delingsproces zette zich voort, onmerkbaar van karakter veranderend, terwijl het won aan subtiele objectiviteit en in omvang aan feitenkennis. Enerzijds ging de wetenschap steeds meer omvatten, anderzijds werd zij door en door materialistisch en verwijdde met ieder jaar de kloof tussen zichzelf en de godsdienst. De eenheid der wetenschap, vroeger gehandhaafd door grote wijsgerige stelsels, splitste zich nu in een veelheid van wetenschappelijke gebieden, ieder onderverdeeld in verschillende takken van gespecialiseerd onderzoek. Zelfs de analyse van de godsdienst ontwikkelde zich tot een vergelijkende wetenschap en drong het terrein van de eigenlijke theologie binnen het enige gebied, waarin de kerken nog hun autoriteit handhaafden. Voor een groeiend aantal mensen verloor de godsdienst zelf zijn greep op de ziel en werd of een onverschillige aangelegenheid of van werelds aanzien. Vervolgens schiepen de toegepaste wetenschappen de moderne industriële techniek met zijn legers van voordelen zowel als problemen. En om de algemene geestelijke verwarring te voltooïën verrijkte de Westerse beschaving zich niet alleen met Oosterse religieuze denkbeelden, maar jammer genoeg absorbeerde zij ook zijn meer exotische elementen.

Een algemene crisis ontstond met het pandemonium van de eerste wereldoorlog. De moderne beschaving stond oog in oog met haar eigen vele afstotelijkheden en tekortkomingen en een wanhopig gevoel van hulpeloosheid vervulde het hart van vele leidende geesten. Hoewel de arbeidersklasse een zekere mate van sociale zekerheid had bereikt kon dat het algemene gevoel van onveiligheid en

vrees niet weg nemen. In economische termen was de wereld een eenheid geworden, ieder land en volk voelde onmiddellijk zijn stoffelijke afhankelijkheid van elk der andere, maar vergrootte alleen de algemene onrust omdat er geen eenheid van ziel en geest bestond. Terwijl in de 19e eeuw de wetenschap de belofte van een Gouden Eeuw scheen te zullen verwezenlijken, bleek nu dat de wetenschappelijke impuls, hoewel naar waarheid de voornaamste kracht in de vooruitgang, de gevaren die de beschaving bedreigden slechts had vergroot. Zij had de beschaving topzwaar gemaakt doordat zij in zichzelf en in haar verhouding tot het menselijk leven slecht geïntegreerd was. Doordat zij geen binding bracht, schiep zij dikwijls ontbinding, door de dubbelzinnigheid van elke nieuwe verworvenheid te ont-hullen, m.a.w., zij liet in twijfel wat de uiteindelijke gevolgen van elke nieuwe ontdekking op de mensheid zou zijn. Zo stonden de zaken in 1918 toen de donder van het geschut zweeg; zo staan ze in wezen heden nog. Maar er is enige verandering. De mensheid lijkt zichzelf de waarheid te zeggen.

De eerste tekenen van ontwaken begonnen zich onmiddellijk na 1918 te vertonen. Tot dien was het wachtwoord analyse geweest, in de wetenschap en overal elders; nu rees de roep om synthese en integratie. Maar we moesten nog leren, dat synthese meer dan een leuze moet zijn. Het grootste gevaar lag in schijnoplossingen, die niet alleen de ware oplossing zouden uitstellen, maar een regelrechte verlagening van de culturele maatstaven zouden veroorzaken. Er is een soort integratie in de massa-mentaliteit, maar een menigte - in tegenstelling met een waarachtige democratische gemeenschap - is niet in staat de beste persoonlijkheden de gelegenheid tot het innemen van de sleutelposities te laten, want een menigte

zoekt alleen beyrediging van de begeerten van het oogenblik. Enkelen, onder wie de Spaanse wijsgeer Ortega y Gasset; verhieven hun stem om tegen dit gevaar te waarschuwen, maar hun woorden werden hun van de lippen gewrongen door de opstekende orkaan van de Tweede Wereldoorlog.

Ten naaste bij zes jaar kreunde de wereld onder zijn gesel en nu hij zich gelegd heeft moet de mensheid haar vreselijkste wonden helen. Toch is er een veelzeggende verandering in beste denkers opgetreden. Niet langer sluiten de aristocraten van de geest zich op in de Ivoren Torens van kunst, wetenschap of wijsbegeerte, de wereld aan haar eigen moeilijkheden overlatend. Heden betekent aan Caesar geven wat aan Caesar toekomt heel wat meer dan vroeger, zelfs meer dan het scheppen van schoonheid, wijsheid en kennis in het abstracte belang van de gemeenschap. Het betekent, dat 's werelds beste talenten en denkvermogens verplicht zijn hun plaats in te nemen in de maatschappelijke hiërarchie, moeten helpen zijn structuur en functies te bepalen. Een waarachtig verdienstelijke aristocratie ziet de dingen in het verre verschiet niet omdat zij aan de top staat, maar zij staat, of moet aan de top staan, omdat zij ver vermag te zien; zij vermeit zich niet slechts in het panorama, maar is zich van haar verantwoordelijkheid als uitkijk bewust.

Tegenwoordig toont een groeiend aantal van onze leidende denkers de bescheidenheid van waarachtige grootheid en juist door dit ontwaken van de geesten ontstaat er een besef, dat de mensheid meer behoefte heeft aan wijsheid dan aan kennis, aan karakter meer dan aan knapheid. Onderwijshervorming wordt niet gevraagd om betere methoden te ontwerpen voor het vullen van de hoofden met zogenaamd nuttige kennis, maar om mensen met sterke morele beginselen te vormen.

Als een nevenproduct van deze verandering in

perspectief zijn de objecten van wetenschappelijk onderzoek levender, meer onderling samenhangend geworden en onthullen daardoor nieuwe en onverwachte aspecten, dikwijls verrassend voor hen, die de oude kijk op de dingen behielden. De Westerse geest heeft ontdekt, dat hij door louter intellectualiteit te cultiveren te kort ging schieten in wat de mystieke benadering der werkelijkheid genoemd kan worden. In de woorden van wijlen Professor W.B.Kristensen van Leiden:

" Hun belangstelling (die der Ouden) ging een andere richting uit, dan de onze. Zij was op het wezen der verschijnselen gericht, niet op hun eindige relaties, die over het wezenlijke weinig of niets vertellen. In exact onderzoek hebben zij geen heil gezien.... het mysterie van het kosmische en menselijke leven werd voor hen het voornaamste en enige volwaardige onderwerp van hun naspeuren. Het ware inzicht was het inzicht in de levensorde; het ideaal van hun wetenschap was levenswijsheid."

-Antieke Wetenschap. blz.20

Inzichten als dit getuigen van een radicale verandering van kijk onder een groeiend aantal geleerden. Op anthropologisch terrein, bijv., heeft men de gedachte geïntroduceerd, dat primitieve volken niet zo zeer achterlijk of minderwaardig zijn, dan wel verschillen in mentaliteit, zoals Laurens van der Post volhoudt in zijn: Lost Tribe of the Kalahari, waarin hij het karakter van de Bosjesmannen tekent. Zijn beschrijving van deze mensen, die kortelings nog als bijna sub-menselijk werden beschouwd en eeuwenlang als wilde dieren gejaagd en gedood werden, bewijst dat zij niet slechts mensen zijn, maar een hoogst verdienstelijke schilderkunst schiepen en bewon-

derenswaardige morele maatstaven handhaven. Zij zijn vriendelijk, vrolijk en opgewekt en beoefenen een echte godsdienst. Hoewel zij terecht als een volk in het stenentijdperk te classificeren zijn, bezitten zij zeer opmerkelijke bekwaamheden, waaronder een uitstekend vermogen om zonder materiële hulpmiddelen over grote afstanden met elkaar in verbinding te blijven. Deze - voor ons - nieuwe waardering van het fundamenteel menselijke in onze naaste van welk ras of cultuur ook is een teken van een diepgaande revolutie in onze Westerse psychologische en mentale gesteldheid. We zijn bezig nieuwe waarde-maatstaven te vormen, die onze gehele wijze van leven kunnen wijzigen.

De mens krijgt tenslotte altijd wat hij verlangt. Tot voor kort heeft hij verlangd naar materiële macht en de middelen, die haar verschaffen. In zijn jacht om ze te verwerven verloor hij zijn innerlijk evenwicht, zowel individueel als maatschappelijk en in plaats van hun meester te blijven, werd hij de slaaf van de krachten, die hij aan de bronnen der natuur ontrukte. Heden begint hij te verlangen naar een synthetisch begrip van de universele mysteriën en een mentale integratie van zijn eigen innerlijk wezen. Hij begint te ontdekken, dat echt geluk niet te vinden is in stoffelijk comfort en de laatste technische nieuw-tjes. Hij begint tot het inzicht te komen, dat hij met deze roep om synthese, deze nu voortschrijdende integratie, het gereedschap kan smeden voor de redding van de moderne beschaving.

-G.J.Lindemans

vertaald uit:
Sunrise Augustus 1959.

DOGMA INDUSTRIE N.V.

" Het besef, dat de vrees en het wantrouwen, die wij jegens elkaar koesteren, het gevolg zijn van ons falen onze geest te ontdoen van het spinrag van vooroordelen, die door oude denkbeelden op het gebied van godsdienst en nationalisme gevoed worden, kan misschien veel meer doen (dan raketten) voor het in-luiden van een tijdperk van vrede.

Er is in de wereld van heden evenmin plaats voor een koude oorlog tussen godsdiensten als voor een koude oorlog tussen volkeren. Stellig verdient het afkeuring als iemand op godsdienstig terrein beweert, dat God er een voorrangsluist op na houdt, wat Zijn zorg en Liefde voor Zijn kinderen betreft. "

Dr. William F. Rosenblum,
Rabbi, Tempel Israël, New York.

Van het moment af, dat Constantijn de Grote in het begin van de vierde eeuw aan de Dogma Industrie bepaalde voorrechten schonk, is ze een druk en florerend bedrijf geweest. Het schijnt, dat ze nu echter het punt van verzadiging heeft bereikt. De mensheid kan een bepaalde hoeveelheid dogma's verteren, maar dan begint zich een overschot te vormen. En hoe aantrekkelijk ze ook in cellophaan mogen zijn verpakt, ze worden niet meer zoveel gevraagd als vroeger - en dit is grotendeels het gevolg van de Doe-Het-Zelf-Beweging, die nu zijn intrede heeft gedaan in het menselijk denken. Een pasklaar gemaakte godsdienst wordt in deze tijd net zo min gemakkelijk verkocht, als in de zon gedroogd vlees.

Het meest aanvaardbare voorstel om deze overproductie tegen te gaan werd onlangs gedaan door Dr. Rosenblum in New York, toen hij een beroep deed op de verschillende godsdienstige organisaties om hun ouderwetse dogma's aan de kant te zetten. Het is echter twijfelachtig of orthodoxe theologen hun cliënteel zullen aanmoedigen aan de schoonmaak te gaan en het antiek af te danken, dat ze eeuwenlang hebben geproduceerd en verkocht. Stellig zou een dergelijk plan moeilijkheden veroorzaken. Men kan nu eenmaal niet het telefoonboek opslaan en de Dogma Verdelger opbellen, die in een handomdraai het zaakje opknapt. Een volwassen, weldoorvoed dogma, wiens stamboom teruggaat tot het Concilie van Nicea in 325 n.Chr. is een tamelijk lastige klant om mee af te rekenen.

Soortgelijke voorstellen zijn van tijd tot tijd in de Ideeën-Bus geworpen door mannen als Bruno, Galileo, Savanarola en anderen, maar de directie heeft hun ideeën eenvoudig genegeerd en heeft de roekeloze plannenmakers ogenblikkelijk en voorgoed van de salarislijst afgevoerd als een gevaar voor de veiligheid. En afgedankt te worden in die dagen betekende ook werkelijk afgedankt.

In aanmerking nemende, dat de Dogma Industrie N.V. altijd vrijstelling van belasting heeft gehad, kan men nauwelijks verwachten dat een regering op de proppen zal komen met een subsidie om goederen te fabriceren en op te slaan, waarnaar de vraag aan het tanen is. Natuurlijk zijn er altijd enkelen, die om fabricage er van blijven vragen. Ze zijn er hun hele leven aan gewend geweest en het zou wreed zijn de aanmaak plotseling stop te zetten. Maar we zouden het toch zonder de meer verouderde artikelen kunnen doen, die nu min of meer aangetast zijn door het licht van de moderne wetenschap en haar ontdekkingen -

zonder dat dit schade of ongemak zou betekenen.

Er zijn dogma's van allerlei soort, dogma's die voor een bepaald doel werden geproduceerd en andere die domweg groeien, als onkruid- het gevolg van oppervlakkig denken. Voor de laatste soort zou een officiële Dogma Vanger kunnen worden gekozen of aangesteld. Maar ook hier staat het te bezien, of de geestelijken zullen blijven toekijken als de Vanger hun dierbare troeteldiertjes bijeen jaagt, opsluit en vernietigt. Dat zou betekenen, dat de godsdienst tot zijn grondbeginselen werd teruggebracht: de Tien Geboden en de Bergrede, morele en ethische leringen voor een juiste levens- en denkwijze in eenvoudige woorden gevat, die elke leek kan begrijpen. Niet langer zou kunnen worden volgehouden, dat hun merk godsdienst iets bijzonders en unieks is. Ja, er zou niets overblijven voor theologen om over te twisten, geen enkele reden om te beweren, dat zij een rechtstreekse pijpleiding hebben naar het Hoofd-Kantoor. Stel je voor, een godsdienst, die zou zijn teruggebracht tot de zuivere leringen van zijn Stichter!

-Clifton Meek

vertaald uit:
Sunrise Augustus 1959.

